

Budapest, 1952. április 12.

Feljegyzés

a Színház- és Filmművészeti Szövetség munkájáról a Konferencia óta.

I. Eredmények

A Szövetség 1951 november 15-e óta munkaterv szerint dolgozik, a szakosztályok, tagozatok, részlegek, bizottságok munkatervüket kidolgozták és teljesítették.

Jelentős eredmény a Sztanyiszlavszkij-körök központi anyagellátásának megvalósítása. A színházakban /film, rádió/, a megtartott Sztanyiszlavszkij-körök tovább fokozták azt az érdeklődést, amely már a Konferencia hatására megnyilvánult a Sztanyiszlavszkij rendszer és módszer iránt.

Fontos és nagy lépés a Szövetség munkájában, hogy az egyes szakosztályokon belül megalakultak a tudományos munkaközösségek és hogy azok helyes témamegválasztással kezdték meg munkájukat.

Az egységfront megteremtése terén eredményeket értünk el úgy a pártönkivüli művészek bevonásával a Szövetség munkájában, mint a színház és film, illetve vidék és Pest elszakadásának megszüntetése terén. Ez különösen vonatkozik a középkaderekre, de vonatkozik a vezető művészek egy részére is. /Oláh Gusztáv, Dayka Margit, Gyurkovics Mária, Balázs Samu, Fülöp Zoltán, Kalmár László, Keleti Márton, Gertler Viktor stb./

A vidéki színházakat a vidéki bizottság munkája nagymértékben segítette eddig művészi munkájuk színvonalának emelésében.

Az egységfront elért eredményei szemléltetően megmutatkoztak a Szövetség jelentősebb megmozdulásainál, mint pl: a Béketanáccsal együttrendezett Békematiné, ahol a képző és zeneművészet és a Tudományos Akadémia igen kiváló képviselői is résztvettek, a Bjelov elvtárs itt-létekor tartott ankétunk, a Szovjetunióban járt művészküldöttség beszámolóján, a baktérium háború elleni tiltakozó gyűlésünkön, ahol olyan művészeink szólaltak fel, akik eddig még csak el sem jártak a Szövetségbe pl Dayka Margit, tiltakozó nagy-gyűlésünk szónoka volt, Pécsi Sándor, Ajtay Andor, Fejes Teri, Turay Ida és a többiek jelentős hozzászólásai, a vidéki konferencia stb. stb.

Az egységfront megteremtéséhez eredményesen járultak hozzá a Szövetség klubbizottságának rendezvényei, pamflettek és szakmai előadások, ahol az eddigi tapasztalatokkal ellentétben most már igen jelentős számban a szakma kiváló képviselői jelennek meg. Eredménynek számítanak még a Szövetség munkájában a szakosztályokon és bizottságokon belüli szűkebbkörű viták, megbeszélések, amik egy-egy előadásnak a mélyebb értékelésével foglalkoznak, illetve egy-egy központi kérdésnek bővebb feltárásával.

A Konferencia óta a Szövetség jelentősége, sulya a terület munkájában megnőtt. Tovább fokozódott a terület érdeklődése az elméleti és elvi munka iránt, elmélyültek, illetve gyökeresen megváltoztak egyes művészeink alkotó munkamódszerei. Pl. A filmrendező művészeinek igényes munkája a végre megvalósított próbákon, a színészi munka jelentősége a filmen megnőtt és ezáltal színészeink alkotó munkája a filmen is elmélyült. Színházaink elvi művészi munkája a próbákon, ezen belül egyes

művészeink alapos elméleti felkészültsége egy-egy alakításra, az Opera művészeinek érdeklődése Sztanyiszlavszkij rendszer és módszer iránt, a rádió-színházszázzal szembeni igényesebb követelmények mindebben komoly része van a Konferenciának és Révai elvtárs azon elhangzott beszédének, a Szövetség azóta elbalt ideálatti munkájának.

II. Negatívumok.

A szakosztályok, tagozatok, részlegek, bizottságok munkájában a terv teljesítésnél lemaradás volt, elsősorban a színészi területen. Az előre megtervezett előadások, viták mennyiségét nem tudták teljesíteni, ennek oka elsősorban a tervek túlszűfolttsága, ami a Szövetség munkájának túlfeszített, rohamszéri jellegét adott és ami együtt járt munkánknek időkenti formai jellegével és nem elég elmélyültségével.

A Szövetség tervei bár kapcsolódtak a terület munkájához, de inkább szervezeti, mint elvi jellegűek voltak és inkább egy utólagos bírálattal és segítséssel nyultak a terület munkájához. Ennek legfőbb oka a tudományos osztály hiánya a Szövetségben, amely az előzetes és munkafolyamatban tervszéri segítsénytújtás bázisa volna. Ugyancsak a tudományos osztály hiányával magyarázható a terület munkáját segítő, haladó hagyományainkat mélyen feltáró, a Sztanyiszlavszkij-munkát világosabba tevő, az egész elvi munkát elmélyítő stb. dokumntáció hiánya is.

A szervezeti rész tulsúlyának oka a Szövetség munkájában még az is, hogy a Szövetség tulajdonképen elvi irányító szerve a Szövetség vezetősége a Konferencia óta egyetlen egy ülést tartott csak és az intézőbizottság, amely két vezetőségi ülés között kellene, hogy irányítsa a Szövetség elvi munkáját, ezt a feladatot nem töltötte be. A vezetőség és az intézőbizottság részfeladatokat végzett eddig el és nem feladatának megfelelően az egész munka elvi irányítását. Oka még a vezetők ilyen munkában való tapasztalatlansága és e területen a háladó hagyományok hiánya.

Az egységfront terén az elért eredmények ellenére is még komoly lemaradások vannak. A Szövetség támaszai a területen még mindig elsősorban a középkeretek és általában a vezető művészek részvételét a szövetségi munkában még minden egyes esetben erős személyi agitáció kell hogy megelőzze. Még pl a Madách Színházban komoly eredményeket értünk el ezen a téren, a Nemzeti Színház és valamivel kisebb mértékben a Néphadsereg Színháza vezető művészei általában kimaradnak a Szövetség munkájából. Ennek oka a szövetségi munka nem elég magas színvonala mellett vezetők művészeink bizonyos arisztokratizmusa is és a színházak vezetőinek, elsősorban a Nemzeti Színház vezetőinek passzivitása és a multból megmaradt és kölcsönös bizalmatlansága a Szövetség szűkebbköri jelenlegi vezetőségével szemben, amit még nem sikerült felszámolnunk.

A vitáink színvonala, nem utolsósorban éppen vezető művészeink távolléte miatt, nem elég magas és a tudományos osztály hiányában nem tudunk elég elmélyült és felkészült vitabevezető előadásokat tartani. A kritika, önkritika ezeken a vitákon nagyon kevésbé érvényesül. A Szövetségben nincs állandó klubélet, oka megfelelő helyiség hiánya, a Szövetség jelenlegi épülete erre alkalmatlan, de oka az is, hogy a Szövetség munkája nem tudja elég vonzóvá és szinnessé tenni művészeink számára a szövetségi életet.

A Szövetség munkájának fő hiányosságai tehát: a kollektív elvi vezetés hiánya és az, hogy a Szövetség munkája nem eléggé elmélyült. A hiányosságok és hibák okai között meg kell említeni a terület általános túltelhetlenségét, a Szövetség függetlenített munkatársainak kis létszámát és bizonyos költségtétési problémákat, valamint a lényegében tázatlan kapcsolatot a Miniszteriummal.

Dr. HASTON
KÖZVETLEN LEVÉLMŰ

Feladataink:

- 1./ A Szövetség vezetőségét aktivizálni kell az elvi irányításra.
- 2./ Szervezési feladatoknak elmélyült elvi munka biztosítására kell szorítani.
- 3./ Fel kell számolnunk a Nemzeti Színház és a Néphadsereg Színháza passzivitását és fokozni kell a többi színházak vezetőségében is a felelősségérzetet a Szövetség munkájáért.
- 4./ A tudományos osztálynak, az elvi munka alapjának legrövidebb időn belüli létrehozása.
- 5./ A Szövetség helyiség-kérdésének megoldása.
- 6./ A Szövetség és Minisztérium tervszerű kapcsolatának tisztázása.

Az aktíva-vezetőség februárig rendszeresen ülésezett, munkájának hibája volt, hogy gyakran végezte a Szövetség vezetőségének feladatait is. Február óta az aktíva-vezetőség lényegében nem dolgozott ennek oka az aktíva-vezetőség munkájának nem elég pártserű, kollektív és feyelmezett megszervezése, az aktíva-vezetőség jelentősebb tagjainak túlterheltsége és az aktíva-vezetőség feladatainak tisztázatlansága. Az aktíva-vezetőség kapcsolata a Szövetség kommunista tagságával nem **mielégítő**. Elsőrendű feladatnak az aktíva-vezetőség feladatainak pontos meghatározását látjuk, mégpedig olyan formán, hogy az aktíva-vezetőség feladata elsősorban a Szövetség munkájának elvi irányítása és ellenőrzése legyen. Míg a tagság mozgósítását elsősorban a színházi alapszervek tevék munkájuk részévé, az aktíva-vezetőség feladatainak tisztázatlansága az aktíva-vezetőségben belül is bizonytalanságot eredményez.

Ez a feljegyzésünk csak egészen nagyvonalakban ismereti Szövetségünk munkáját, annak eredményeit és hiányosságait, ezzel alá akarjuk támasztani azt a kérésünket, hogy lehetőségünk adódik a legrövidebb időn belül egy személyes beszélgetés kapcsán bővebben, több konkrét példával alátámasztva megvitanni a legfontosabb problémákat. Ez véleményünk szerint egyik legfontosabb feltétele további munkánkunknak.

/Gábor Miklós/
a pártaktíva titkára

/Szilágyi Bea/
titkár

169
ÚJ MEGYER
KÖZPONTI LEVELTÁR

Feladataink:

- 1./ A Szövetség vezetőségét aktivizálni kell az elvi irányításra.
- 2./ A Szervezési feladatoknak elmélyült elvi munka biztosítására kell szorítani.
- 3./ Fel kell számolnunk a Nemzeti Színház és a Néphadsereg Színháza passzivitását és fokozni kell a többi színházak vezetőségében is a felelősségérzetet a Szövetség munkájáért.
- 4./ A tudományos osztálynak, az elvi munka alapjainak legrövidebb időn belüli létrehozása.
- 5./ A Szövetség helyiség-kérdésének megoldása.
- 6./ A Szövetség és Minisztérium, tervszerű kapcsolatának tisztázása.

Az aktíva-vezetőség februárig rendszeresen ülésezett, aktívan segítette a Szövetség vezetőségét. Már ebben az időben is munkájának hibája volt, hogy gyakran végezte a Szövetség vezetőségének feladatait is. Február óta az aktíva-vezetőség lényegében nem dolgozott ennek okából az aktíva-vezetőség munkájának nem elég pártszervi, kollektív és felvetett megszervezése, az aktíva-vezetőség jelentősebb tagjainak túlterheltsége és az aktíva-vezetőség feladatainak tisztázatlansága.

Az aktíva-vezetőség kapcsolata a Szövetség kommunista tagságával nem megfelelő. Elsőrendű feladatnak az aktíva-vezetőség feladatainak pontos meghatározását látjuk, mégpedig olyan formán, hogy az aktíva-vezetőség feladata elsősorban a Szövetség munkájának elvi irányítása és ellenőrzése legyen. Míg a tagság mozgósítását elsősorban a színházi alapszervek tevének munkájuk részévé, az aktíva-vezetőség feladatainak tisztázatlansága az aktíva-vezetőségben belül is bizonytalanságot eredményez.

Ez a feljegyzésünk csak egészen nagyvonalakban ismereti Szövetségünk munkáját, annak eredményeit és hiányosságait, ezzel alá akarjuk támasztani azt a kérésünket, hogy lehatároljuk adódjunk a legrövidebb időn belül egy személyes beszélgetés kapcsán bővebben, több konkrét példával alátámasztva megvitetni a legfontosabb problémákat. Ez véleményünk szerint egyik legfontosabb feltétele további munkánkunknak.

Gábor Miklós
/Gábor Miklós/

a pártaktív titkára

Szilágyi Bea
/Szilágyi Bea/
titkár